

Pasirodė daugiau kaip 20 metų laukta monografija apie Kazlų Rūdą

Kazlų Rūdos Jurgio Dovydaičio viešojoje bibliotekoje pristatyta knyga „Kazlų Rūda“ – tai jau 43-ioji Lietuvos valsčių serijos monografija, skiriama Lietuvos tūkstantmečiui (1009–2009), Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui (1918–2018) ir Kazlų Rūdos 280 metų sukakčiai (1744–2024) bei Vilkaviškio vyskupijos 100-mečiui (1926–2026). Ši knyga pradėta rašyti prieš 22 metus, bet dienos šviesa dėl įvairių aplinkybių išvydo tik dabar.

Algis VAŠKEVIČIUS

Net 94-iuose monografijos straipsniuose 77 autoriai (iš jų – 17 mokslo daktarų) aprašo Kazlų Rūdos apylinkių kraštovaizdžio formavimąsi ir dabartinę būklę, Kazlų Rūdos giria, joje dirbusius miškininkus, Kazlų Rūdos miesto, didesnių gyvenviečių (Ažuolų Būdos, Bagotosios, Jankų, Jūrės, Plutiškių, Višakio Rūdos) istorijas, taip pat pašto įstaigų, kredito kooperatyvų, Kazlų Rūdos ligoninės istorijas. Knygoje, kurioje net 1572 puslapiai, skaitytojai ras straipsnius apie Kazlų Rūdos miškuose veikusią „Tauro“ apygardos partizanų mūšius, čia rašoma apie Sąjūdžio veiklą, pateikiama išsami Kazlų Rūdos savivaldybės paraprijų istorija, tose paraprijose dirbusių kunigų biografijos.

Rengiant monografiją, medžiagą jai pateikė mokyklų, gimnazijų, bendruomenių atstovai, bibliotekininkai, daug dėmesio čia skiriama švietimui ir kultūriniam gyvenimui – knygnešiams ir daraktoriams, mokykloms, bibliotekoms, kultūros centrui, taip pat pristatoma tradicinė medžiaginė ir dvasinė šio krašto kultūra, šnekta ir jos ypatybės, tautosaka. Monografija skaitytajai ras ir žemėlapius

asmenvardžių rodyklę.

Knygą pradėjo sudarinėti šviesaus atminimo dr. Anelė Vosyliūtė, bet dėl ligos darbo tęsti negalėjo, tad jo ėmėsi vienas iš „Lietuvos valsčių“ pradininkų, kraštotyrininkas Venantas Mačiekus. Pasak jo, medžiagos buvo dar daugiau, todėl sudarytojams teko nelengva užduotis atrinkti tai, kas svarbiausia ir vertingiausia.

Renginys sudomino labai daug žmonių, salė buvo sausakimša, daliai atėjusiųjų teko ir pastovėti. Knygos pristatyme dalyvavo ją išleidusios „Versmės“ leidyklos vadovas, mecenatas Petras Jonušas, istorikas, Kazlų Rūdos garbės pilietis dr. Juozas Banionis, dr.

Aldona Vasiliauskienė, taip pat atvyko gamtos mokslų daktaras, etnologas Libertas Klimka, kuris surinko įdomios medžiagos apie vietos bažnyčios varpus. Dalyvavo ir garbės piliečiai mokslininkai kalbininkas Aldonas Pupkis bei gamtininkas Selemonas Paltanavičius, kuris juokaudamas pažadėjo, kad po 40 metų su V. Mačiekumi išleis naują monografiją, nes Kazlų Rūdos kraštas ir žmonės to tikrai yra verti.

Dr. J. Banionis, nuolat tyrinėjantis Kazlų Rūdos istoriją, sakė, kad atidavus knygą į spaustuvę atsirado nemažai naujos medžiagos ir įrodymų, jog Kazlų Rūdos vardas minimas jau nuo 1737

Monografijos pristatymas sudomino daugybę žmonių.

Knygos sudarytojas V. Mačiekus (kairėje) ir etnologas L. Klimka.

metų. Enciklopedijose apie Kazlų Rūdos įkūrimą rašoma, kad 1737 metais būta Kazlo degutinės, toje vietovėje gyvenusių Kazlų (nuo lenk. *koziol* – „ožys“) šeimoje buvo 6 ar 5 broliai – visi geri kalviai. Jiems pradėjus lydyti vietos rūdą, atsirado Kazlų Rūdos kaimas, kadangi gyventojai tas Kazlų geležies dirbtuvėles vadino rudniomis, bet oficialiai įkūrimo data iki šiol buvo laikomi 1744-iejį, kai Kazlų Rūda tais metais paminėta Pilviškių paraprijos sąrašuose.

Renginio metu tylos minute pagerbta knygos sudarytoja dr. A. Vosyliūtė ir kiti bendraautoriai, kurie jau nesulaukė šios knygos gimimo. Buvo pristatyti A. Vosyliūtės dukters, dailininkės ir scenografės Martos Vosyliūtės tapybos darbai su Kazlų Rūdos vaizdais.

Kazlų Rūdos meras Mantas Varaška, dėkodamas visiems autoriams ir leidėjams už darbą, pasveikino su neseniai atšvėstu garbingu 90-ies metų jubiliejumi kunigą, rašytoją, Kazlų Rūdos garbės pi-

lietį Igną Plioraitį, kuris surinko ir pateikė knygai daug vertingos medžiagos.

Renginyje šventinę nuotaiką kūrė aktorius Henrikas Savickis, operos solistas Paulius Kaminskas ir akompaniatorius Dominykas Šimonis. Visi galėjo pasigėrėti fotografės Domininkos Živelienės nuotraukomis, kuriose – gražiausios apie 5,5 tūkstančio gyventojų turinčios Kazlų Rūdos vietos. Puikiai skambėjo ir daug plovimų sulaukė Kazlų Rūdos jaunųjų atlikėjų pučiamųjų orkestras „Atžalynas“, vadovaujamas Rimanto Gelgotos.

Naująją monografiją galima rasti ir skaityti Kazlų Rūdos Jurgio Dovydaičio viešojoje bibliotekoje, čia pat ją galima ir nusipirkti. Pirmąjį vakarą knygą, kurios kaina – 50 eurų, nusipirko 33 asmenys, kitą dieną ją įsigijo dar 6 pirkėjai. Skaitytojai monografiją ras ir kitose bibliotekose, taip pat ji bus prieinama ir virtualiai skaitmeniniu formatu.